

Historiallinen matka pitkin Torikatua

TORIKATU

1860-1970

Hakalahdenkadulta Tehtaankadulle

Torilta torille (Kauppatori – Raatihuoneentori – Katariinantori)

Kauppaa – Kauppiaita - Rakennuksia

Kokkola

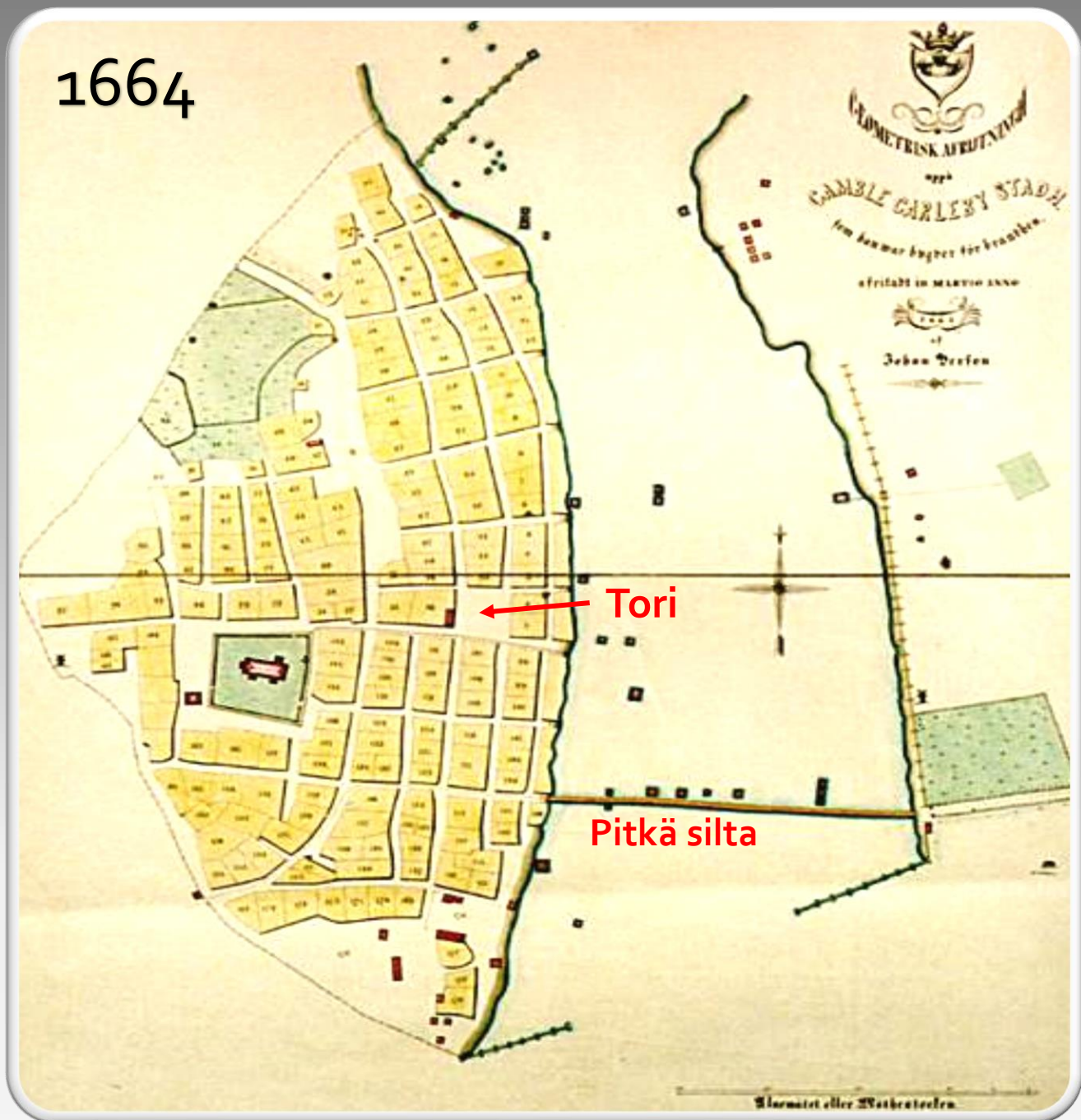
Lars-Eric Thylin / 2020

Kaupunginsuunnitelma

Kaupunkiraja keskellä Suntia

Kun Kokkolan kaupunkia perustettiin v.1620 Ristirannan kylään, piirrettiin kaupunginrajaa keskelle Sunttia ja Närvilän kylään kuuluva Hakalahti jäi rajan ulkopuolelle.

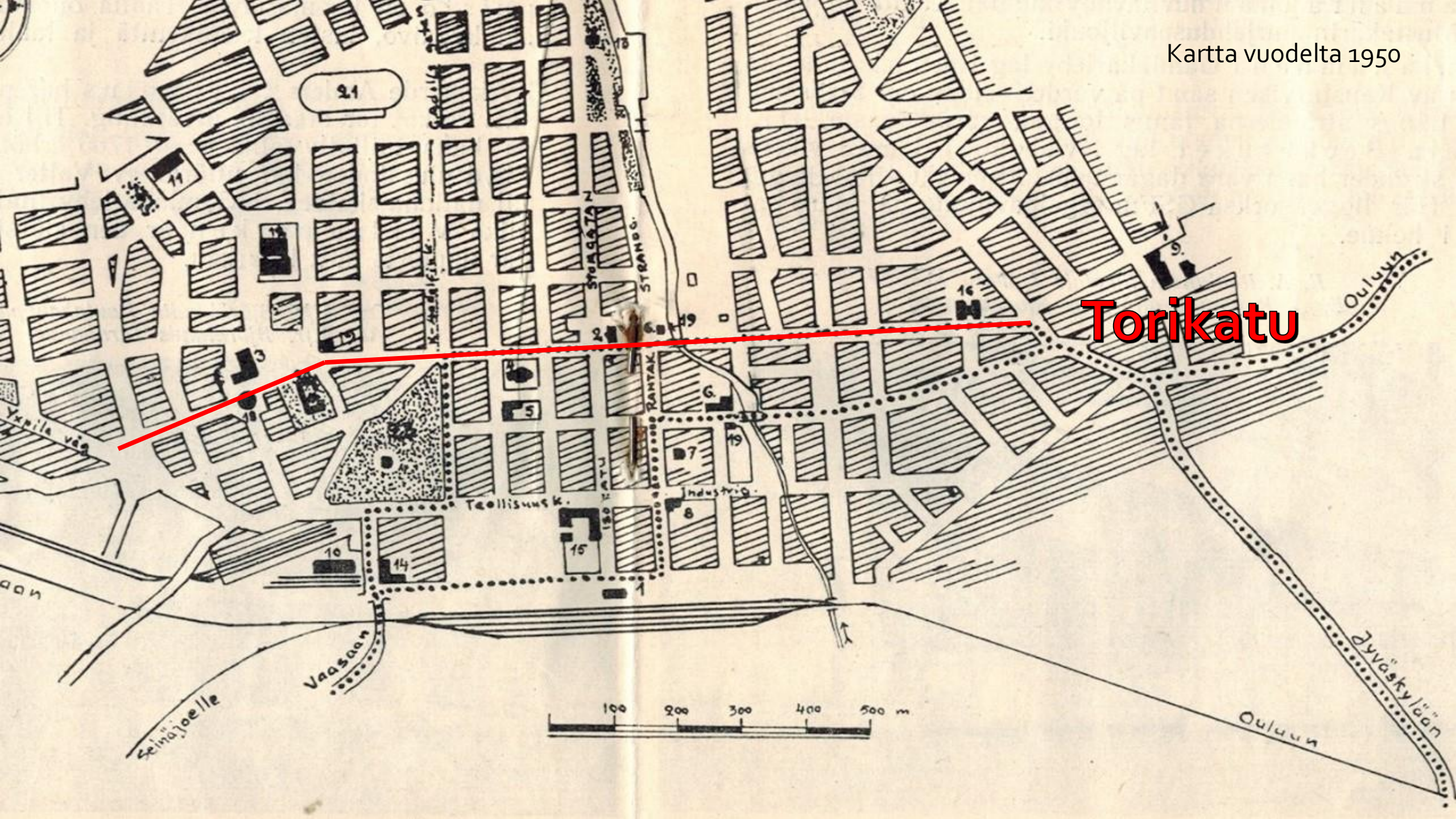
Hakalahtea liitettiin kaupunkiin vuonna 1931 ja Kaarlelan maalaiskunta vuonna 1977.

**Ei siltaa vuonna 1896
(Rakennettiin 1905)**

Kartta vuodelta 1950

1950-luku

TORIKATU

Alkaen

Hakalahdenkadulta

- Norrgård Arthur
- Granholm (vesipiste kulmassa)
- Metro-baari
- K-P Maanviljelysseura
- Hakalax Pub
- Chydeniuksen koulu
- Maria Åkerblomin koti

1917-1922

- Pettersson Uno
- Paavola (linja-autoliikenne)
- Lehmus
- Hansa-talo

Pettersson, Paavola, Lehmus

Gunborg Lehmuksen
talo, hän oli
vaatesuunnittelija ja
yksi Rukka-perustajista.
*Suunnitteli
"Keltaisen sadetakin"*

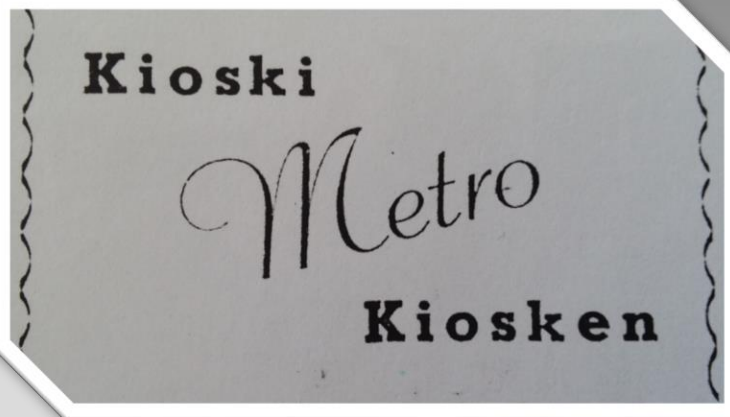

1960-luku

TORIKATU 2

Metro-Baari

Omistaja:
Helmut Nehrenheim

Pajazzo

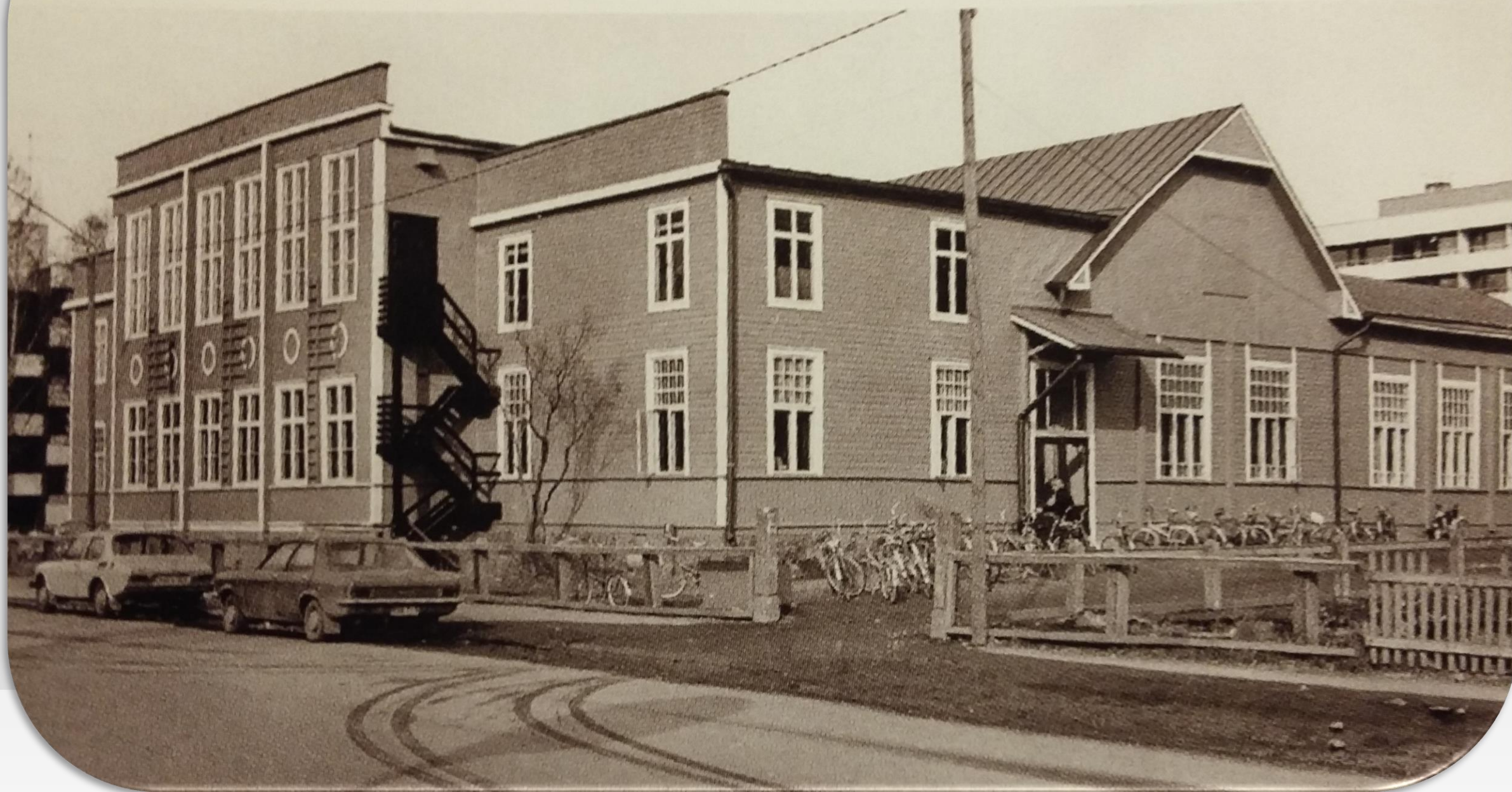
Norrgårds

K-P

Maanviljelysseura

Chydenius sekä ruotsin- että suomenkielinen kansakoulu (Närvilä svenska skola)
Torikatu 4 - 1913-199(7)

1913

"Närvilä skola i Gamlakarleby landskommun"

TORIKATU 4

Chydeniuksen kansakoulu

Hjalmar Kålan piirtämä,
lisärakennus 1928 /
Gunnar Indola.

Julkisivun muutos 1935 /
arkkitehti Aulis Kalma.

Alunperin **Närvilä skola**
i Gamlakarleby
landskommun.

Ruots.kielinen koulu
vuosina 1913-1946

Suom.kielinen koulu
vuosina 1946-1965.

Rakennus purettiin
1990-luvulla.

Näkymä Koulukadulta

Onni
Långsvedin
talo

Hakalax Pub

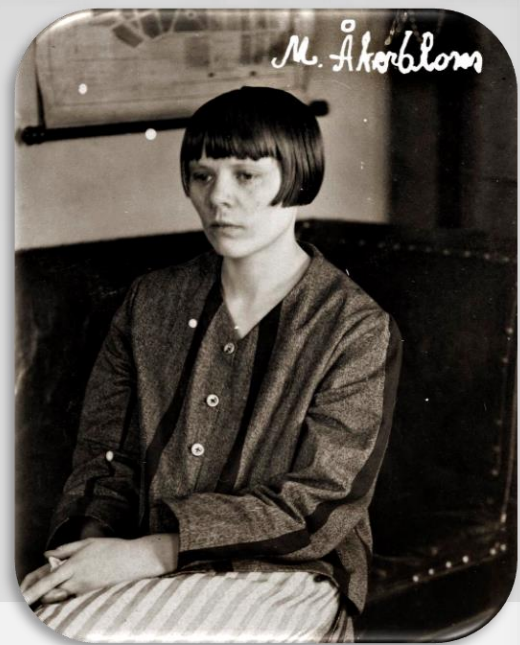
Chydeniuksen
koulu

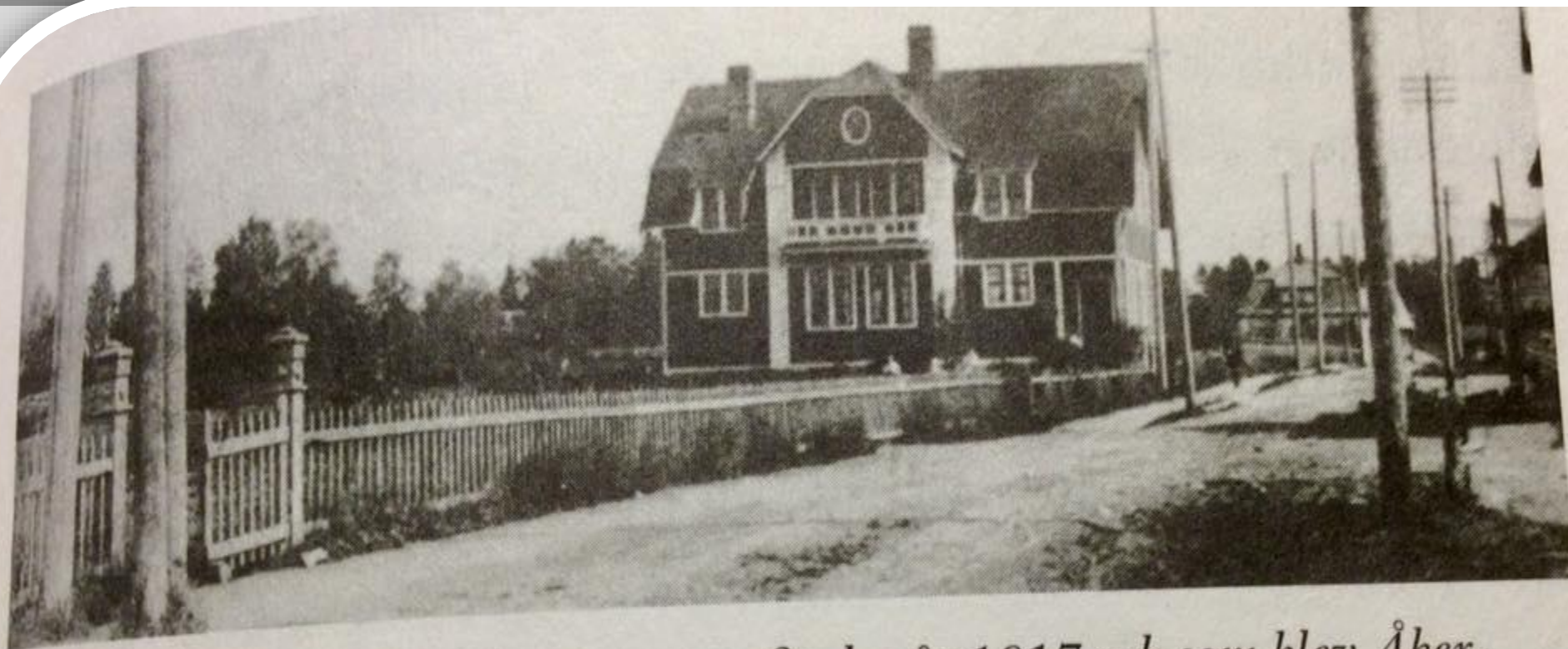
Leo Torppa

1917-1922

Maria Åkerblomin koti – Torikatu 6

1898-1981

Byggmästare C. E. Enqvists hus, som uppfördes år 1917 och som blev Åkerbloms och Vartiovaaras hem under Karlebytiden. Huset såldes år 1922 inför avfärden till Helsingfors och då upptäcktes lönngångar i huset avsedda för anhängare som gått under jorden.

TORIKATU 11

Vaatetus Oy Hansa

1938-1975

Yritys muutti 1971 uusiin
tiloihin Mesilään (nyk.

Kokkotyö)

Työllisti enimmillään yli
100 henkilöä.

Matalassa rakennuksessa
toimi myös "Rasmuksen
yleinen sauna"

Henkilöstö, Erik
Brandt ja Ole
Bjon

Torikatu 11
Vaatetus Oy Hansa

Torikatu

Norrbaggen

1930-1970

KNH

TÄRKEÄ

KOHTAAMISPAIKKA

sekä kaupunkilaisille että
maaseudulta tulleille

Tavataan Norrbaggenilla !

*"Väitettiin että vuosi
Norrbaggenilla vastasi 5
luokkaa yhteiskoulussa"*

Kahvila Norrbaggen

1905-1961

TORIKATU 16

Kokkolan Osuusmeijeri

Meijeri osti maa-alueen Pitkäsillankadulle asti (Kaarlelankatu) sekä alue tulevalle Torikadulle Suntiin saakka.

He rakensivat myös ensimmäisen sillan joten helpommin päästäisiin Raatihuoneen Kauppatorille.
(Bror Hagström)

"Kaarlelankatu yhdisti meijerin maantielle (Pitkäsillankatu)

1953

TORIKATU

12-14

KOM
Kokkolan
Osuusmeijeri

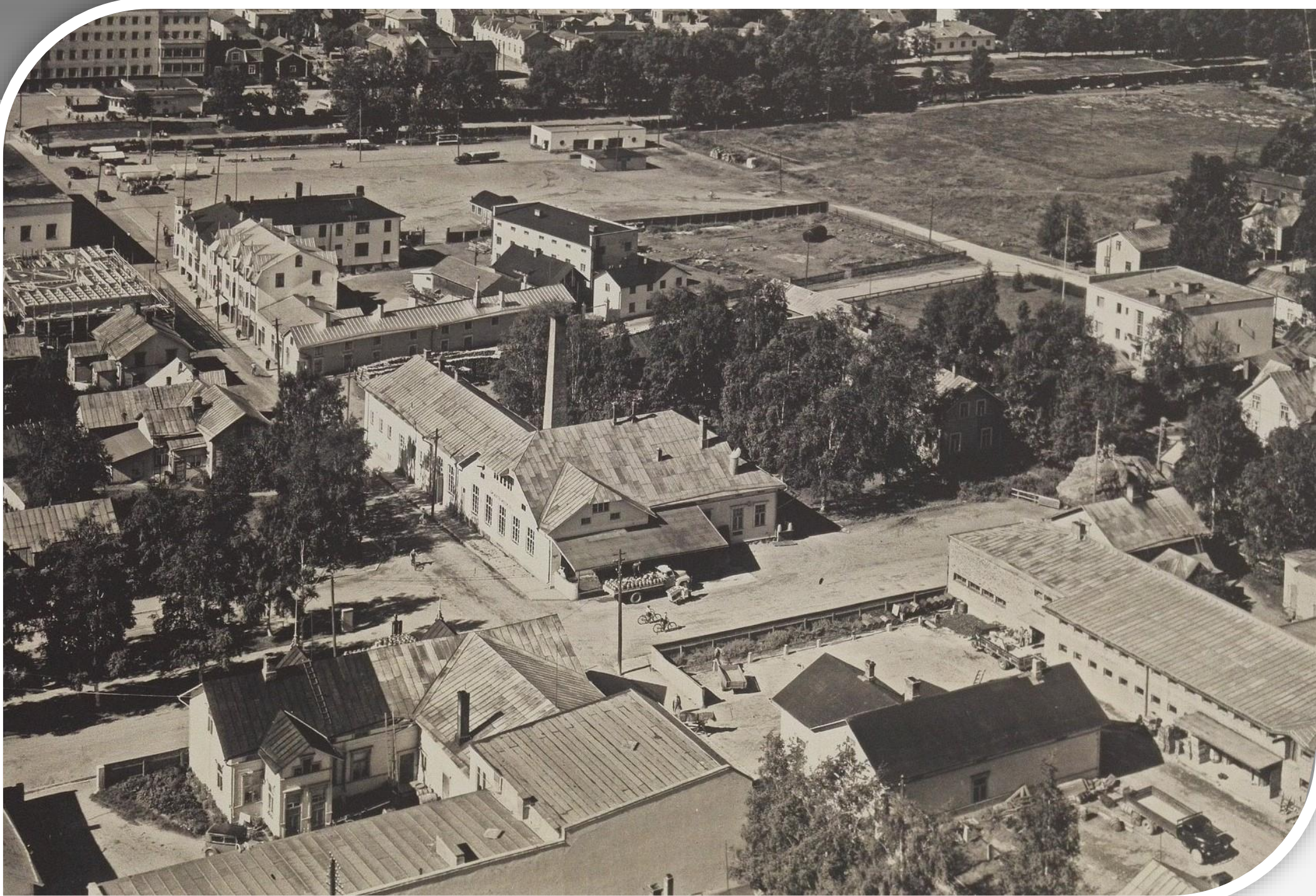
KNH
Karlebynejdens
Handelsslag

Myymälärakennus

Varastorakennus

KNH:n leipomo

Kahvila
Norrbaggen

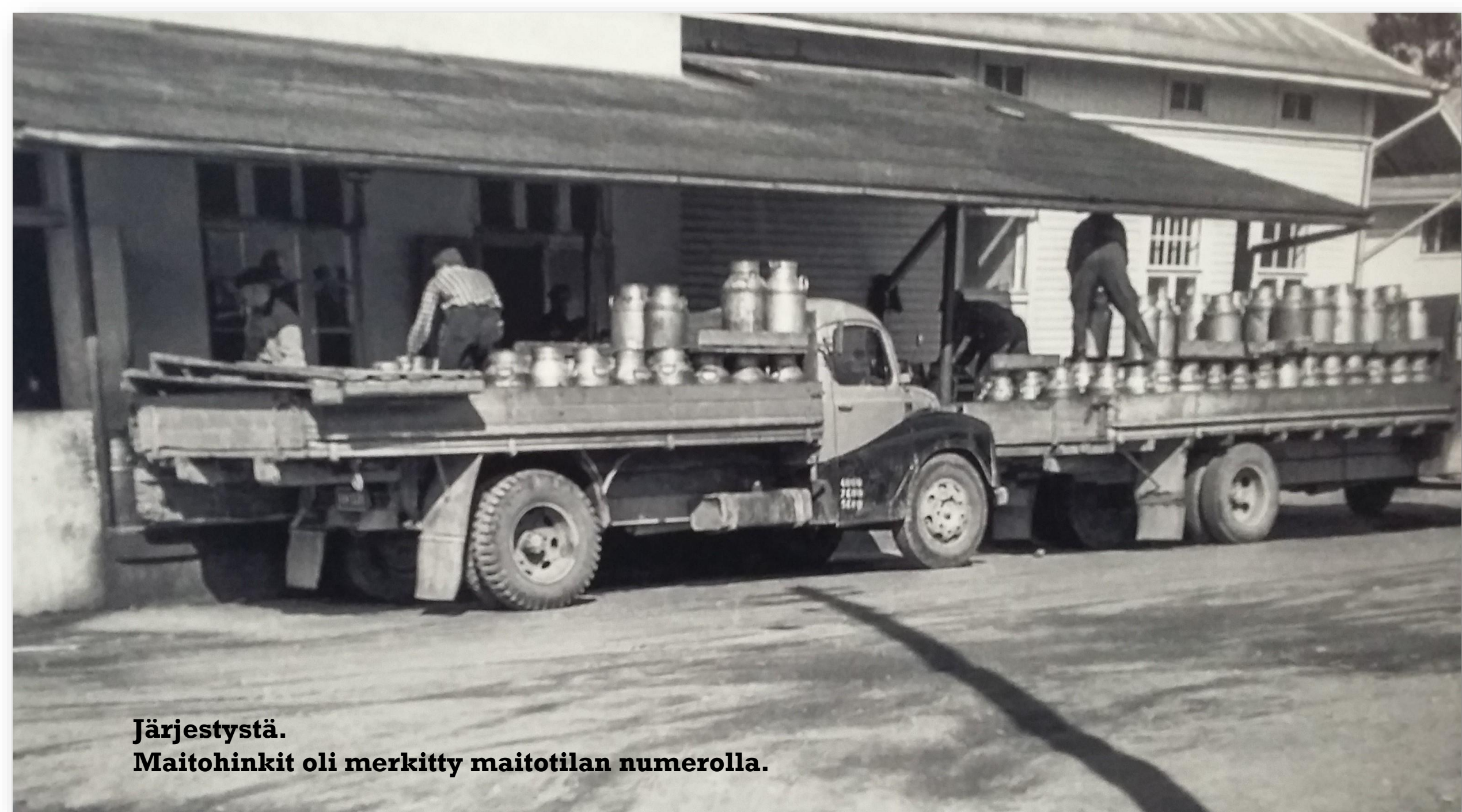
KOM

Torikatu 16

Aikana jolloin maito tuli
hevoskuljetukella

Lastauslaituri Torikadun
puolella

**Järjestystä.
Maitohinkit oli merkitty maitotilan numerolla.**

1962

Torikatu 16

Kokkolan Osuusmeijeri

Maitokauppa,
Jäätelötehdas

Tuoretta maitoa
joka päivä

Piti olla omat
maitohinkit jotka
täytettiin
kaupassa

Jäätelövalmistus
toisessa
kerroksessa

1913-1983
KNH

Karlebynejdens Handelsslag

g 17 februari 2003

NS TIDNING
120
sterbottningen
1883-2003

Öb 2003

Torikatu kuvattuna meijeriltä torille.

1970-luku

TORIKATU

Vartiolinna näkyy
taustalla

Långsvedin linja-autot
toripysäkillä

TORIKATU

**Jalkinekorjaamot Palm
ja Leppälaakso**

TORIKATU 1960- LUVULLA

**Parturi Anton Blomstrand
toimi kulmahuoneistossa
Meijerikadun risteyksessä.**

Meijerikatu

1911-1931

TORIKATU 25

Veljekset Nybergin
talo ja Ford
automyynti

Nykyinen "KeLe"

TORIKATU 25

Ke-LE H.Luukkonen

1951-2014

Rakennus valmistui 1955

Leipomo & Konditoria

Tunnettu muun muassa
makuisista vanilja-
munkeistaan ja banaani-
leivoksistaan.

Bild: Ari Vihanta

1968

Torikatu

Niukkalinna

Iisakki Niukkala
rakensi talon vuosina
1912-1916

Kiinteistöä omisti
myöhemmin Kalle
Mäki

Torikatu

Taksi Torin laidalla

Tyylikkäitä
kuljettajia
ajanmukaisilla ja
ammattiin
kuuluvilla
päähineillä..

Osuusliike
Ravintola OSULA
Rakennettu 1936

TORIKATU 27

Sällskapsklubben
perustettiin vuonna
1828 ja on siitä lähtien
ollut toiminnassa.
Nykyisiin tiloihin
muutettiin vuonna
1983.

Sällskapsklubben
i Gamlakarleby

Sällskapsklubben
i Gamlakarleby

1970-luku

Pakkolunastettuja autoja sota-ajan käyttöön

Tori 1942

Ravintola "Osula"

SUNTI, KALAHALLI JA KAUPPATORI

**Moni tuli veneellä
torimarkkinoille, muun
muassa Tankarin kalastajat**

1950-luku

UUSI KAUPPATORI

Kauppatoria vihittiin

vuonna 1936

ja

Kalahallia

vuonna 1938

**Vilkas torikauppa jossa
kalaa, perunaa ja vihanneksia
muuttavat omistajia**

TORIPÄIVÄ KAUPPATORILLA

Kuva: Keijo Jokinen

Kuvat kertovat

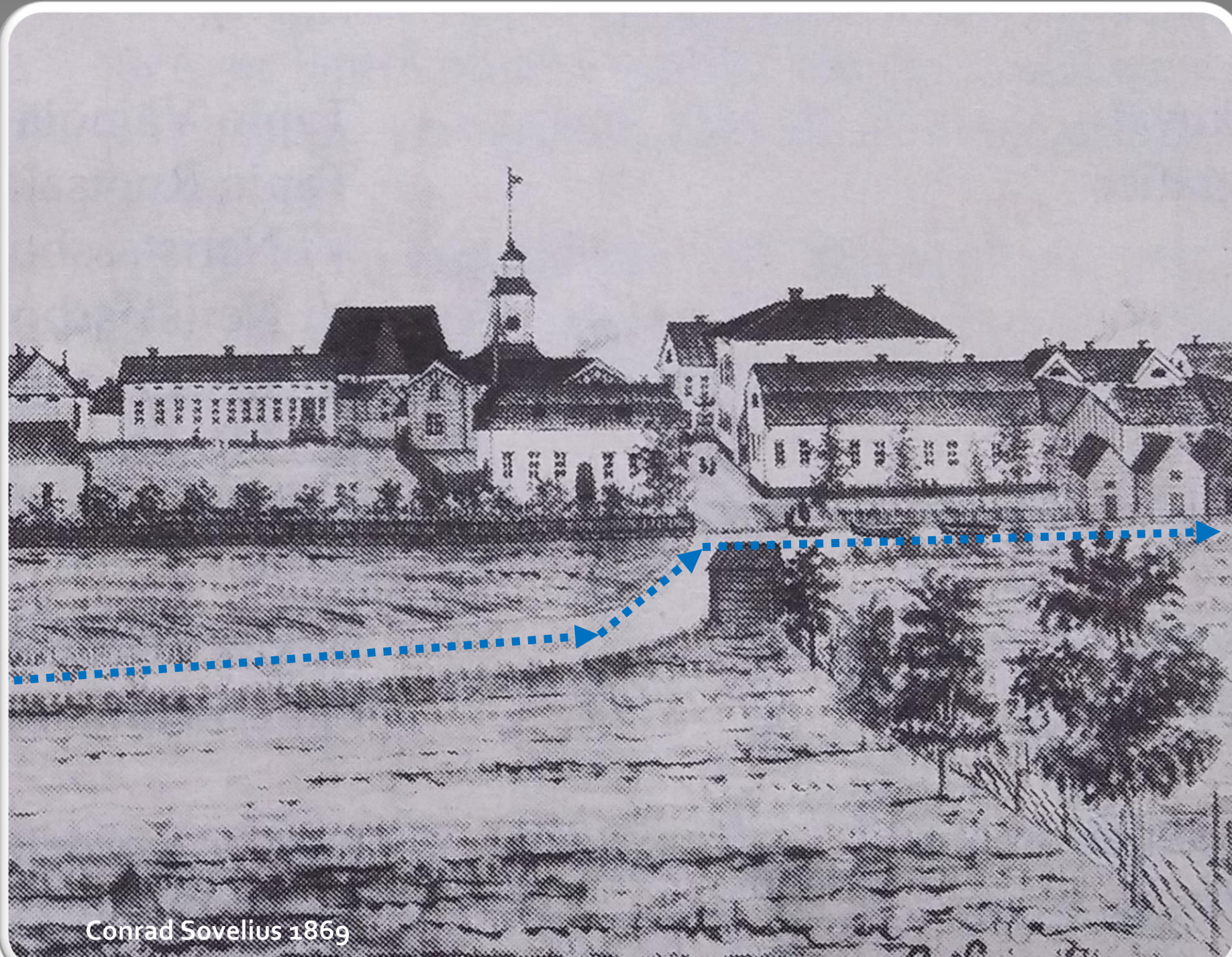
N:o 15407 KOKKOLA

1800-luku

Aikana ennen meijerisiltaa ja Torikatua

Sunti virtaa
seesteisesti Närvilän
kylän läpi matkallaan
Pitkän sillan kautta
avoimelle merelle.
Vain Savelan ja
Hakalahden maat
jäävät pitäjän puolelle
ja Hakalahti on täysin
rakentamaton.

Vanha kirkko (1654-1876)

Conrad Sövelius 1869

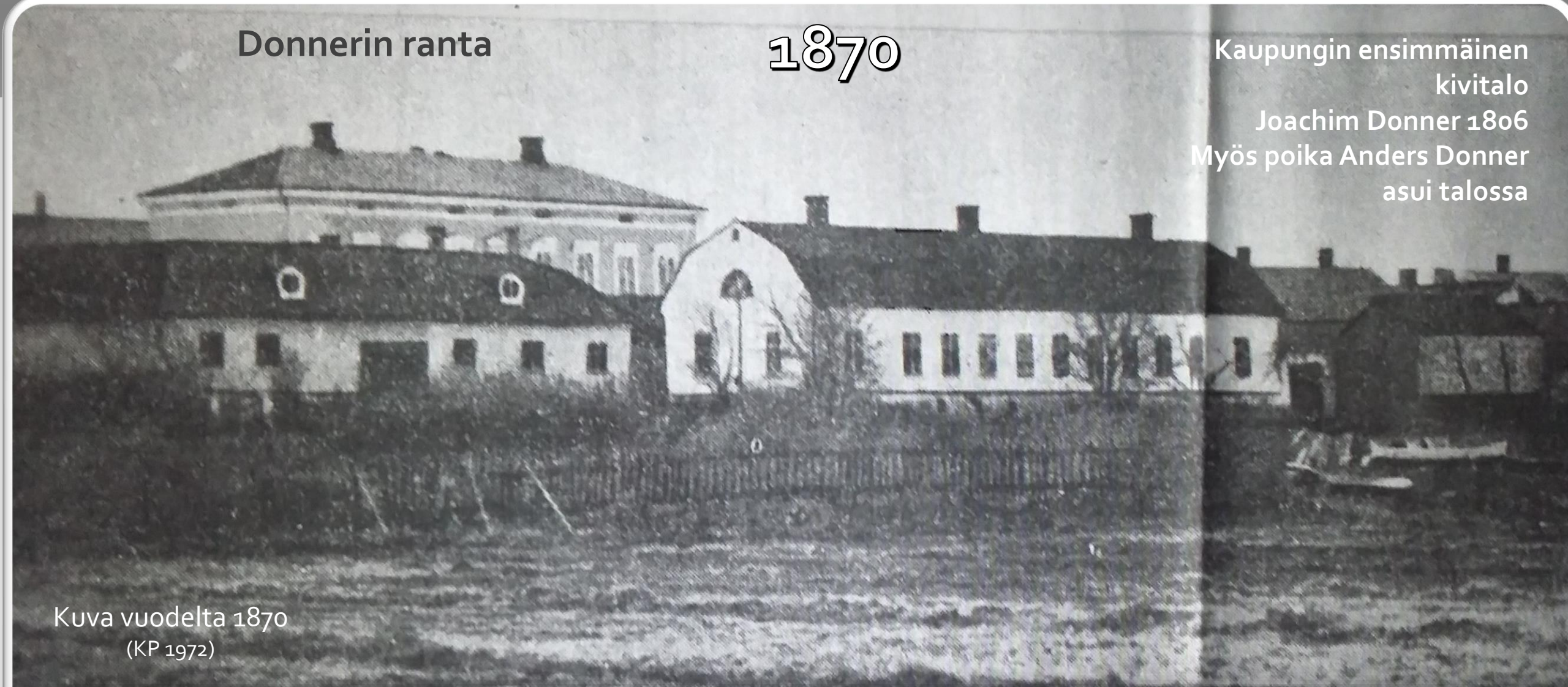
Donnerin ranta

1870

Kaupungin ensimmäinen
kivitalo

Joachim Donner 1806

Myös poika Anders Donner
asui talossa

Kuva vuodelta 1870

(KP 1972)

Gamlakarleby på 1880-talet. Vy från nuvarande hotell Grands parkeringsplats mot den s.k. Donners strand. Till höger Stadssundet med strandmagasin och båtar. Byggnaden i mitten är familjen Donners stenhus, bakom detta syns rådhuset och till vänster, på nuvarande Postbankens tomt, en uthuslänga från 1700-talet.

Donnerin ranta

Donnerin talo
jossa uusi
toinen kerros

Raatihuone
näkyv taustalla

Kuva otettu ennen meijerisillan
rakentaminen 1905

Seurahuone Joachim Donnerin talo

Toinen kerros rakensi
Adolf Rothof v. 1898

Kaupungin ensimmäinen kivitalo

Muutettu useaan otteeseen

Rakentanut Joachim Donner
1806

Muita omistajia:

Anders Donner 1822

Otto Donner 1857

Sällskapsklubben 1894

Adolf Rothoff 1898

Eliel Sandbacka 1941

GAMLA-KARLEBY - Societetshuset Seurahuone.

Kuvat kertovat

Sähkölaitos, Kauppahalli

1930-luku

Seurahuone

SEURAHUONE

Konsuli Eliel

Sandbacka omisti taloa kun suuri laajennus tehtiin keskellä palavaa sotaa vuosina 1941 ja 1943

Myöhempiä omistajia:

- Rautavaara
- Uusi-Honko
- Palokari
- Juntunen

TORIKATU SEURAHUONE

Laajennettu 1943

1950-luku

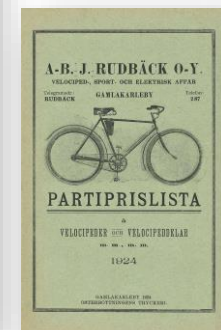
Vilkas Torikatu

Rudbäcks

Mokka-Motti

Takalan Esso

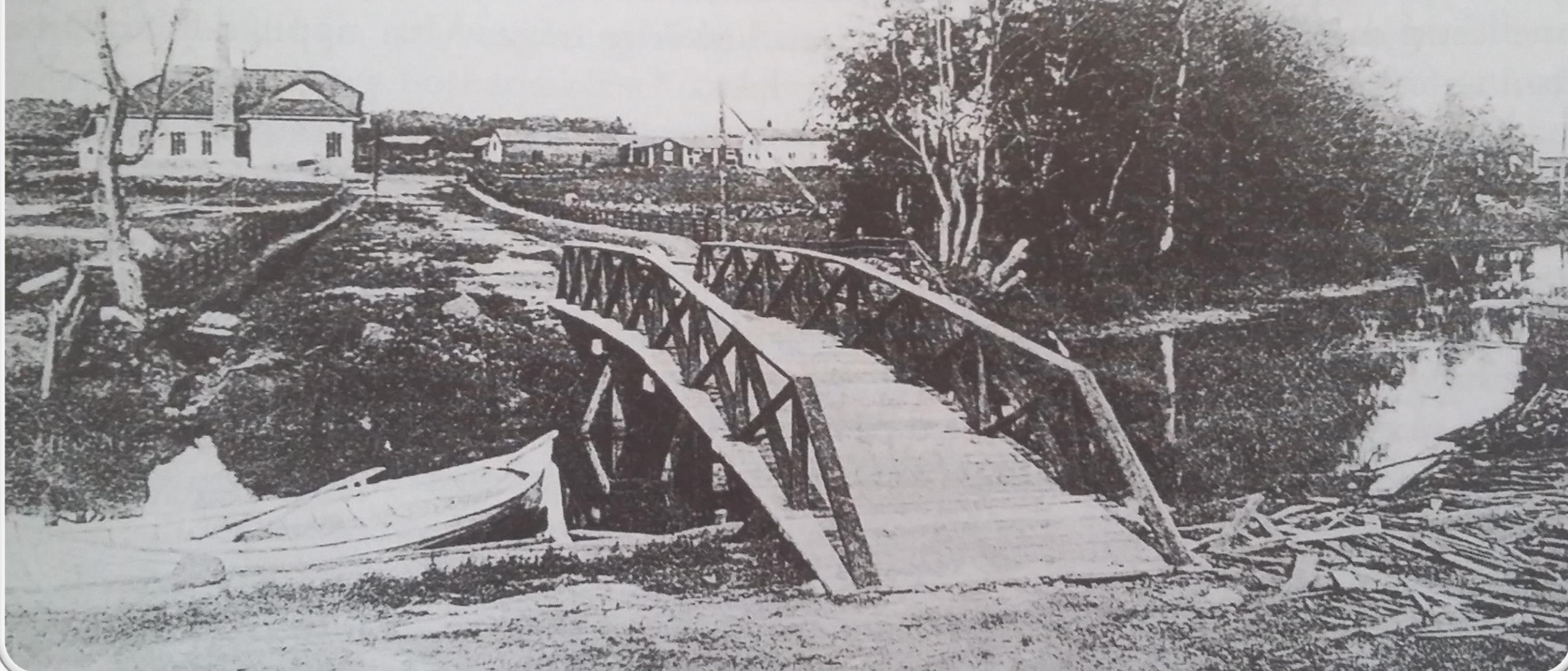
E. Vähämöttösen
kouluauto Pobeda
ajaa sillan yli ja
O.Långsvedin linja-
auto matkalla
Toripysäkille

Meijerisilta – Hakalahden silta – Torikadun silta

Kokkolan Osuusmeijeri maalaismaisemissa Suntin takana ja torisilta, Hakalahden silta tai "Meijerisilta" joka rakennettiin meijerin yhteydessä vuonna 1905.

1905

Hakalahdensilta Kokkolassa. - Hakalax bron i Gamlakarleby.

Vaakahuone / Kuvattu Seurahuoneelta

Hakalahden silta ja Torikatu 1910

1910

Meijerisilta

"Meijerisilta"
nopeutti pääsyä
Kauppatorille joka
silloin sijaitsi
Raatihuoneen
aukiolla.

Uuden sillan myötä
meijerin asiakkaat
eivät enään tarvitsi
kulkea Pitkän sillan
kautta kauppatorille.

Kuvattu "Donnerin rannalta"

Pyykkitupa

Donnerin
ranta

Kuva: Postikorttien Kokkola

Uusi leveämpi silta
1911

Leveämpi silta Suntain yli

Näkymä Hakalahteen Suntain yli vuonna 1916

Taustalla vasta rakennettu Niukkalinna

1916

1930-luku

TORIKADUN SILTA

Standard bensa-
asema

Osula ravintola

Kauppahalli

1930-luku

TORIKATU

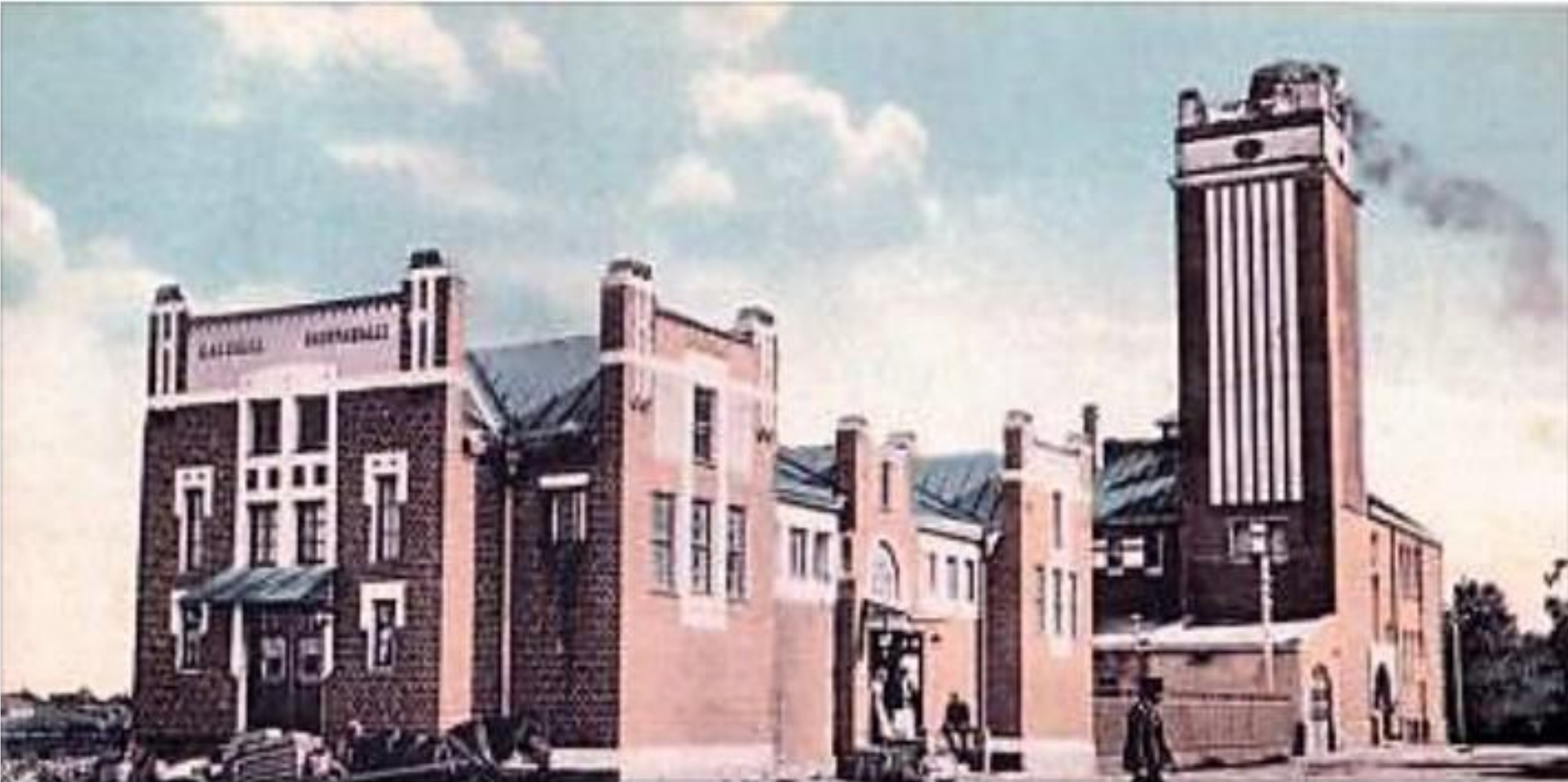
Kaupungin
katutyöt 1930-
luvulla

KAUPPAHALLI - SÄHKÖLAITOS

Sähkölaitos 1905 (Fronterus & Strengell)

Kauppahalli 1909 (Alvar Åkerman)

TORIKADUN JA RANTAKADUN RISTEYS

**Vilkas liikenne jossa
hevoset, autot ja ihmiset
kulkevat hyvässä sovussa**

**Kortteli täynnä
pikkukauppoja ja vilkas
torikauppa**

**KAUPPAHALLI
SLOTTEN
KIINTEISTÖSSÄ
TORIKADULLA**

**Makkarakauppiat
Kauppahallissa 1950-
luvulla**

1932

Pitkä jono kun viinakauppa avattiin Sloten taloon
5.4.1932 kieltolain päättymisen jälkeen.

Taloja hillityssä tasapainossa..

Kauppatori Raatihuoneentori Mannerheiminaukio

Vapauspatsas 1920

Kauppatori muuttaa Suntin
pohjoispuolelle vuonna 1936

Vanha kauppatori saa nimeksi
Mannerheiminaukio vuonna
1942

Alfred Björklundin
rautakauppa ja tukkukauppa
vasemmalla

Kauppatorin Apteekki

Gamlakarleby Handels Ab
oikealla (myöh. Slotten
liiketalo)

1839

Raatihuone

Raatihuone

*Suunnittelija
Carl Engel
1839-1842*

Anders Roos dy ja Anders Donner sekä Matts Hongell osallistuivat merkittävillä työpanoksilla

1930-luku

Kalakauppaa Raatihuoneen takana

Ennen 1936 kun tori
muutti Suntin
toiselle puolelle

Elis Ahlö (Bosund),
Lennart Slotte, Lars
Löfman, Herman
Finnilä
(kalakauppias) ja
Iivari Jäntti

Isokatu 15 - Torikatu

Alfr. Björklundin
liiketalo jossa tukku- ja
lyhyttavarakauppa

Talo paloi 1955

Kuva: Peter Slotte

Torikauppaa vanhalla kauppatorilla

Vanha kauppatori
Raatihuoneentori
Mannerheiminaukio

Alfr. Björklundin
tukkukauppa

1903

Gamlakarleby Handels Ab

M.A.Slotte osti kiinteistön ja rakensi tontille liike-talon vuonna 1939.

Taloa omisti alun perin Jean (Johan) Kyntzell, (-1812) myöhemmin hänen poikansa Johan Fredrik. (-1832)
(kuvan mukaan myöhemmin "Friisein talo"?)

Alfr. Björklundin liiketalo jossa tukku- ja lyhyttavarakauppa
Talo paloi 1960-luvulla

*Friisein
Talo*

Gamlakarleby
Kokkola v. 1903.

Tori- ja Isokadun risteys

1930

Kauppatori Raatihuoneen- tori

Tori muuttaa
Suntin toiselle
puolelle 1936

6. Kauppatori, Kokkola

Salutorget, Gamlakarleby

1810

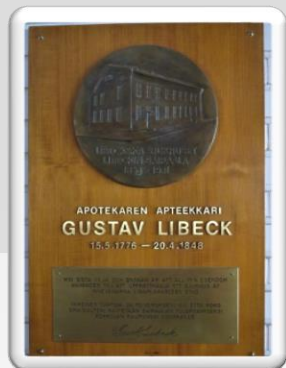
Kaupungin toinen kivitalo

Libeckin köyhien sairaala

(Mannerheiminaukio)

Sairaala sijaitsi yläkerroksessa
(1853)

Taloa rakensi Anders Roos /
Robert Riska (vävy) joka myi
apteekkari Gustaf Libeck:ille
Ennen kuolemaansa vuonna
1848 hän testamenttasi suurin
osa omaisuudestaan sairaala-
rahaston perustamiseksi.

Libeckin sairaala- Vanha kauppatori

Ab Granholm Oy

Uno Granholm

1960-luku

"Slotten kulma"

Rakentanut

M.A.Slotte

1939-1940

Piirtänyt K.J. Ahlskog

"Slotten Kulma"

ÖB / Österbottningen

1938-1984

I.Kirkkokatu 18 / Torikatu

*Aikaisemmin synnytyssairaala ja
lääkäriasunto*

1929

Torikatu 35

Björklundin talo

Rakens Lars Gunnar

Björklund 1929

(Alfr.Björklundin poika)

Piirtänyt arkkitehti

Matti Björklund (Visanti)

Vanha paloasema

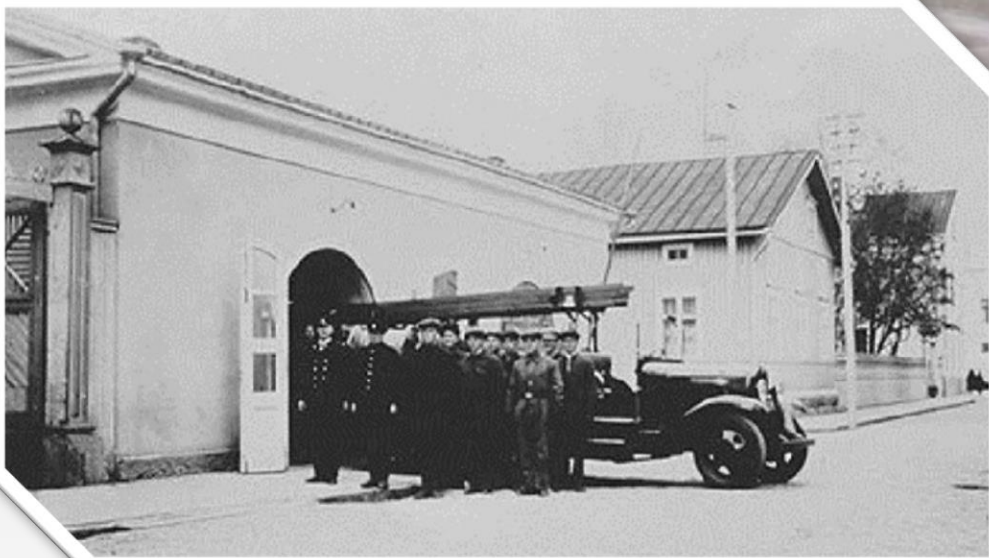
1842-1954

”Ruiskutalo” rakennettiin raatihuoneen valmistuttua 1842 samalla rakennusmiehillä Anders Donnerin johdolla..

Tässä toimittiin vuoteen 1954 kun uusi paloasema valmistui Kustaa Aadolfinkadulla.

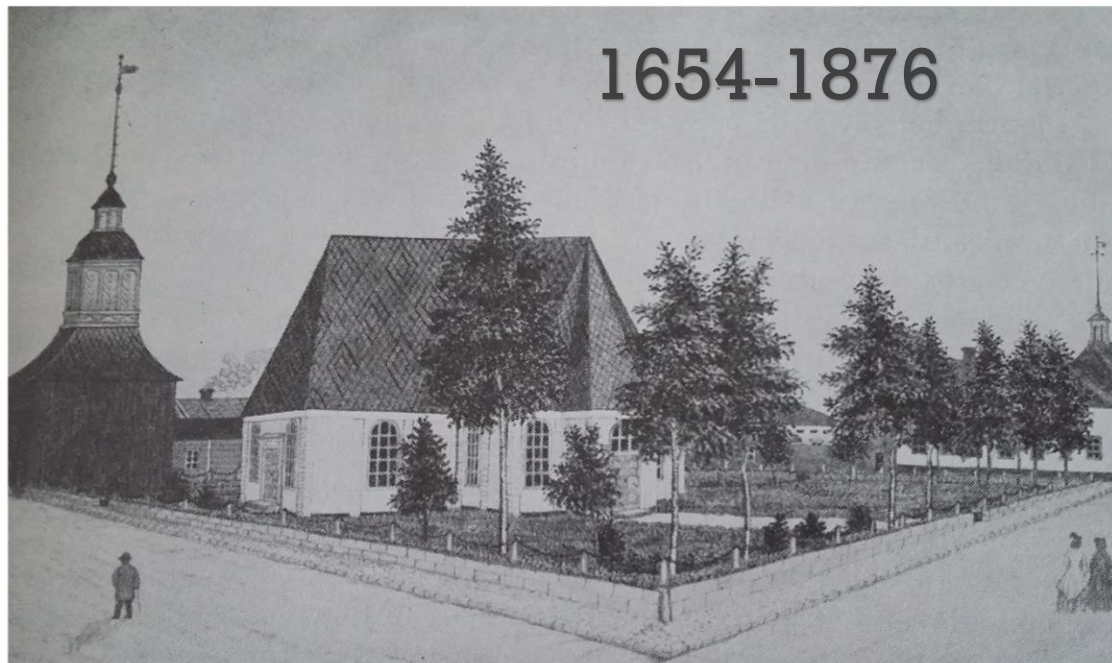
Bo Aurénin maalaus

Torikadulla / Gamla brandstationen vid Torggatan / The old fire station in the Torikatu street
Bo Aurén: öljy / olja / Oil Painting 1978

Näkymä Torikadulle 1890-luvulla

1654-1876

Kokkolan kirkot

1877-1958

Urpo Vainio

1960

Suunnittelija Aarne Nuortila

Näkymä Torikadulle Kustaa Aadolfinkadun risteyksestä (Bulevardi)

Torikatu / Kustaa Aadolfinkatu – nykyinen seurakuntatalo
Ragnar ja Gunvor (s.Björklund) Neunstedt 1932

• Neunstedts gård och den gamla församlingssalen bredvid den. Leo Torppa.

TORIKATU 36

Kokkolan Puhelin

Vuonna 1912 perustivat Axel Haglund, J.S. Hongell, A. Björklund ja E. Wihlma, Gamlakarleby Telefonaktiebolag joka myöhemmin sai nimen Kokkolan Puhelin - Gamlakarleby Telefon.

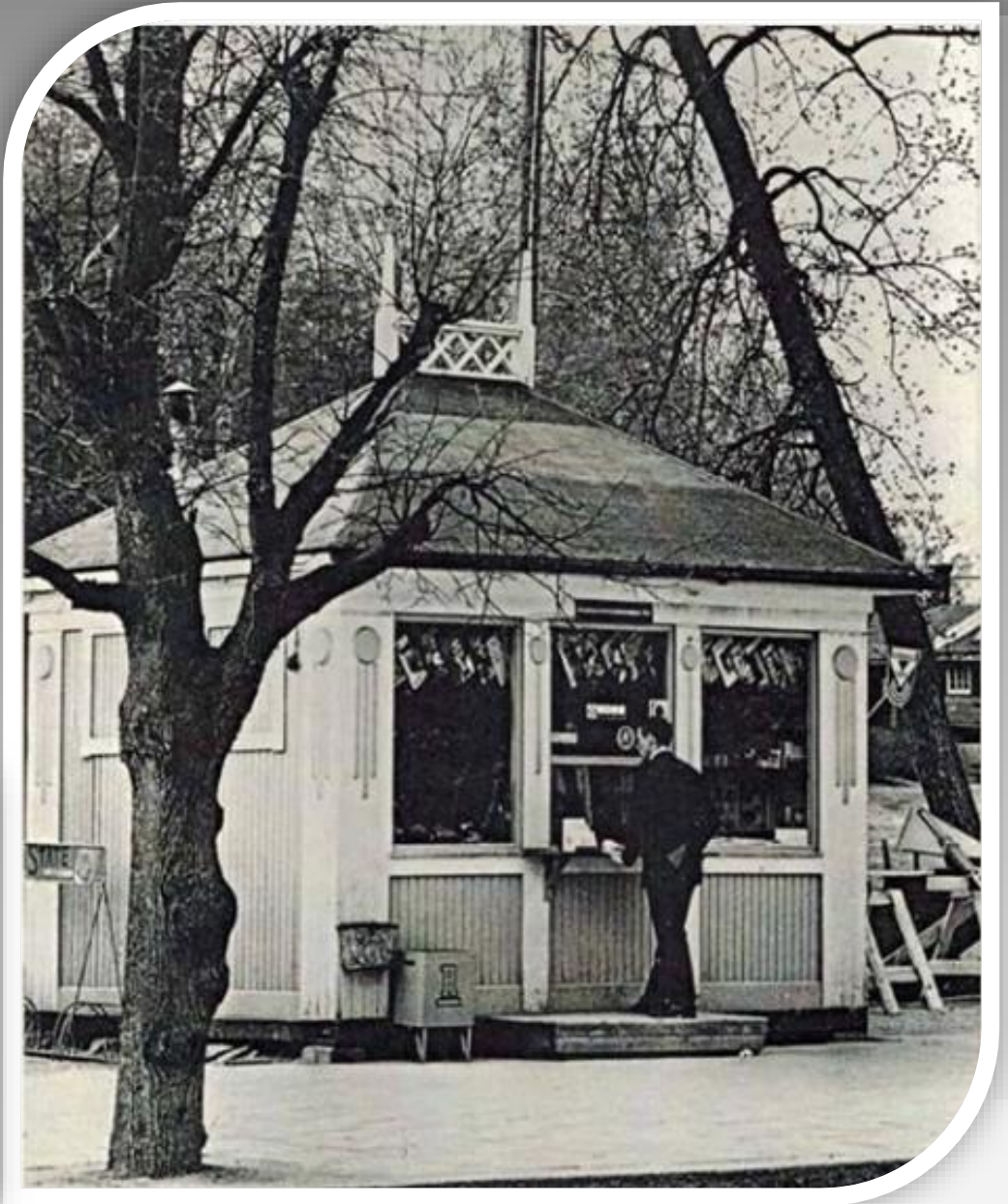
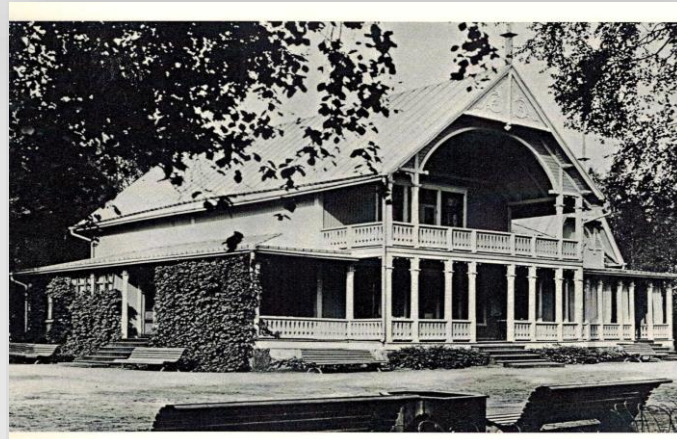
Tähän aikaan Kokkolassa oli noin 250 yritystä ja kotia joilla oli puhelin.

LÄNSI PUISTON KIOSKI

Puistopaviljonki

Emäntäkoulu Torikadun ja Kustaa
Aadolfinkadun kulmassa

Kokkolan tapahtumissa talvella 1918 oli silloinen emäntäkoulu Torikadun ja Bulevardin kulmassa tärkeä muonituspaikka.

Shell huoltoasema 1930-luvulla

1700-luku

Katariinan kalmisto

Ruttohautausmaa
Kolumäellä

Länsipuiston ja vanhan vesitornin tuntumassa (Katariinankuja 4) sijaitsee Katariinan kalmisto, joka otettiin käyttöön vuosina 1710-11 ruton raivotessa. Tuolloin vainajia ei voitu haudata kirkon läheisyyteen.

Nykyiset hautakammiot rakennettiin 1750-luvun puolivälissä

KATARIINANTORI

1700-luvulla

Teloituspaikka ja hirsipuu

Katariinantori ja puisto sijaitsee historiallisessa ympäristössä jossa muun muassa teloituspaiikka ja hirsipuu sijaitsivat torin läntisellä laidalla 1700-luvulla

Linja-autopysäkki

KATARINANTORI - VARTIOLINNA

KOKKOLA
GAMLA KARLEBY Vartioliina

Kokkola-Gamlakarleby, "Vartiolinna"

Suojeluskuntatalo

1926

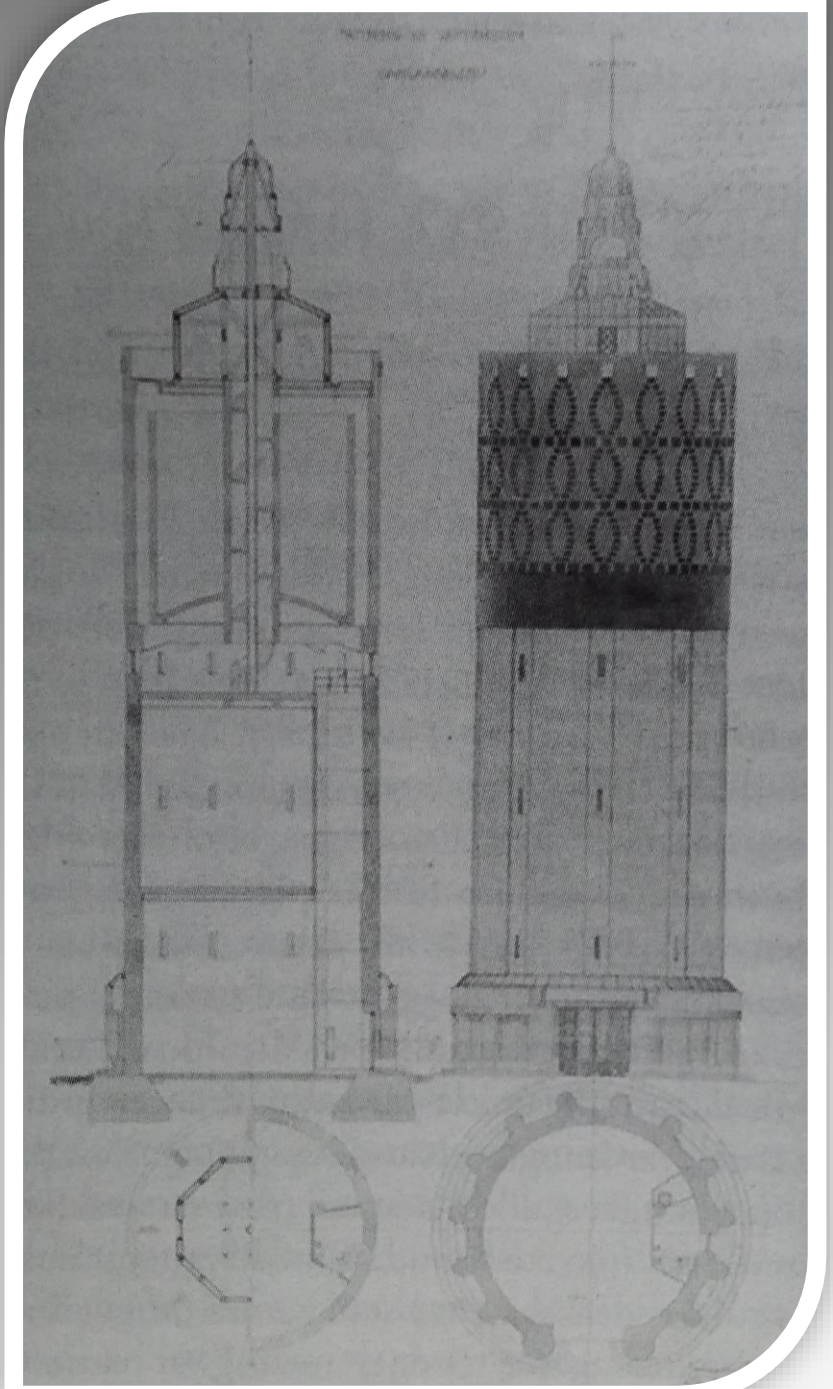
Keski-Pohjanmaan Suojeluskuntayhdistys
rakensi talon vuonna 1926
Arkkitehti Ole Gripenbergin suunnittelema

1914

VESITORNI

Suunnittelijana
arkkitehti Selim A.
Lindqvist

1914
Valmistui vuonna
1921

BJÖRKIN TALO

VESITORNIN VIERESSÄ

Rakennettu 1930

Emil Björk rakensi talon vuonna 1930 mutta hän kuoli rakennusaikana eikä ehtinyt itse asua talossa.

Emil Björk toimi Vuota- ja Nahkakomppania Oy:n johtajana ja osakkaana.

Emil Björks hus. Arkitekt Runar Eklund 1930.

Torikatu päättyy Tehtaankadun risteyksessä
Nykyään Lidl ja Minimani

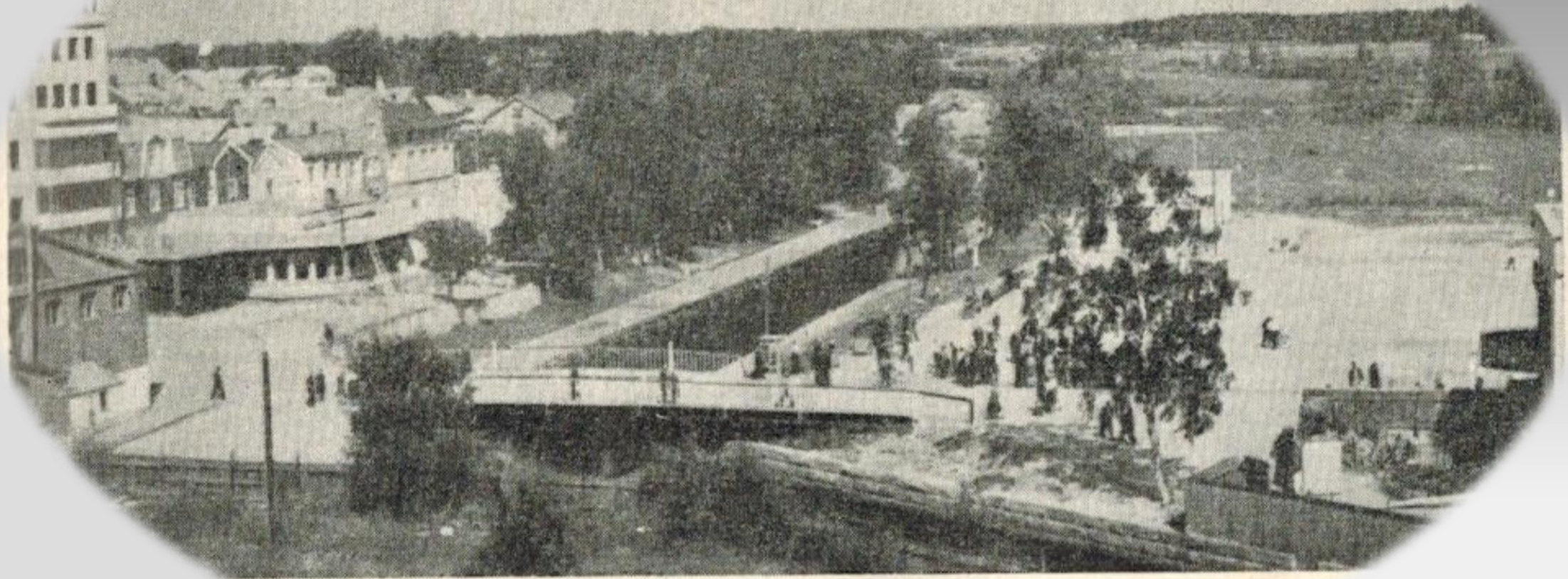

1966

Kuva risteyksestä vuonna 1966 jossa Onni Långsvedin
korjaamo (Kokkolan Linja-autoliikenne)

"Kuvat kertovat"

*Salutorget och Stadssundet
Kauppatori ja Sundi*

"Kuvat kertovat"

"Kuvat kertovat"

"Kuvat kertovat"

Lähdeviite

Yritteliästä Väkeä, Ole Granholm, Leo Torppa, Keijo Jokinen, Eero Huima, Toivo Sandkvist, Annikki Wiirilinna, Kristina Ahmas, Vi Neristassbor, Företagare på Hakalax, Kokkolan kaupungin historia I-IV, Kaarlelan pitäjän historia I-IV, Museokuvat, Postikorttien Kokkola, Kokkola.fi, y.m.

Kuvamatka sarjassa
"Kuvat kertovat"